

BOUBACAR TRAORÉ

de herontdekte zanger-gitarist uit Mali

Tekst: **Drie Delrue** Foto's: **Wino Evertz**

Hoe ben je tot het zingen van liederen gekomen?

Vanaf 1958 leerde ik spelen op de gitaar van mijn oudere broer. Ik leerde het zomaar, aan mezelf. Vanaf 1960 werd ik muzikant en schreef ik liederen. Ik heb veel liedjes geschreven. Er werden toen nog geen platen of cassettes van gemaakt maar in 1962 zong ik tien van mijn liederen in op band voor de Malinese radio. Deze liedjes werden steeds opnieuw gespeeld. Daardoor ben ik muzikant geworden. Onder de naam Kar-Kar was ik toen in Mali en Afrika echt bekend als jonge muzikant. (Die naam had hij van bij het voetballen. Kari-kari is er het woord voor dribbelaar, en dribbelen kon hij erg goed. Vandaar. DD) Maar ik maakte toen muziek voor mijn plezier. Er was geen geld mee te verdienen. Op een morgen ben ik gestopt als muzikant en open-

de ik een winkel in mijn geboortedorp Kayes. Ik werd handelaar. Gedurende twintig jaar speelde ik niet meer.

Tot in 1989 journalisten van de Malinese televisie voor een reportage in Kayes kwamen en mij herkenden. Verbaasd over het feit dat ik nog leefde haalden ze me over om mee te gaan naar de hoofdstad Bamako om op te treden voor de televisie. De mensen waren verrast mij na zoveel jaar terug te zien. Iedereen was tevreden mij opnieuw te horen zingen, want velen dachten zelfs dat ik dood was. Een producer zocht mij op om een cassette te maken. Het was de eerste keer dat ik een commerciële opname maakte.

Is het dan dat je ook in Europa bekend raakte?

Nee, zo is het niet gegaan. In 1989 ruilde ik Bamako voor Parijs. Maar het was helemaal niet om muziek te maken of te zingen dat ik

We hadden een afspraak met de organisatoren om Boubacar Traoré te ontmoeten voor een interview. Dat zou het best kunnen na het soundchecken. Ze waren nog volop aan de gang toen ik aankwam in het Zuiderpershuis te Antwerpen. Ik kon van buiten de muziek horen. Die klonk zo rijk dat ik meende een groep muzikanten te horen. Zou hij, onaangekondigd, gastmuzikanten meegebracht hebben, vroeg ik me af. Toen ik de zaal binnenkwam zag ik enkel Boubacar en een tweede muzikant, die ritmes klopte op een grote halve kalebas. Precies dezelfde bezetting als toen hij hier in 1998 speelde. Reeds bij het soundchecken verraste de man me opnieuw door de manier waarop hij zo'n klankrijkdom uit zijn gitaar toverde.

Men had me voorspeld dat het gesprek misschien wel moeilijk zou verlopen, want hij leek nogal stug en weinig spraakzaam. Ik ontmoette integendeel een man die me heel minzaam en vlot te woord stond.

naar Parijs trok. Het was om er te werken. Ik werkte daar twee jaar als bouwvakker, als kostwinner voor mijn gezin. Het is 'n Engelsman die in 1991 de cassette uit 1989 ontdekte. Er werd een concerttournee georganiseerd in zevenentwintig Engelse steden. Van daaruit ben ik ook elders bekend geraakt. In 1992-1993 heb ik opgetreden in Amerika, Canada en Parijs. Nu woon ik in Bamako. Parijs is enkel nog een passagestad. Mijn manager woont er. Ik kom er langs als ik op tournee kom. Maar ik woon in Mali.

Bij de onafhankelijkheid van Mali in de jaren zestig was u een politiek zanger?

Mali werd onafhankelijk op 22 september 1960. Ik zong toen een lied, *Mali Twist*, dat helemaal niet bedoeld was als politiek lied maar het heeft politiek aangesproken. Ik richtte mij tot de vele Malinezen die naar elders waren getrokken en zong hen: "Kom

terug naar Mali daar is er werk." Het werd elke morgen gedraaid op de radio. Dat lied heeft ook succes gekend in Mauritanië, Senegal, Burkina Faso, in heel westelijk Afrika. De Twist was toen heel erg in de mode.

Hoe kwam je als Afrikaan tot de gitaar wat niet echt een Afrikaans instrument is? Toch is het er heel populair geworden.

Afrika heeft veel op de gitaar lijkende instrumenten. Maar de echte gitaar zagen we in orkesten. De gitaarklank had op ons een bijzondere aantrekkingskracht. Daar mijn oudere broer een gitaar had leerde ik er ook op spelen. Toen hij mij bezig hoorde zette hij mij aan er mee verder te doen. De manier waarop ik dat instrument bespeelde klonk erg Malinees. Ik speelde erop zodat het klonk als een kora. Ik heb veel kora gehoord maar nooit zelf bespeeld. De kora heeft eenentwintig snaren. De gitaar heeft er maar zes. "Broertje," zei hij, "als je de noten zo blijft verder spelen op gitaar zal je succes kennen. Je zal bekend worden met zo'n gitaarspel. Je speelt de noten met een koraklank." In Frankrijk noemt men dat spelen met een 'double gamme' (dubbele toonladder). Je denkt soms wel vier gitaristen tegelijk te horen.

Je liedjes gaan veel over de liefde en relaties.

Ik zing veel liefdesliederen maar er zijn er ook heel wat droevige bij. Het sterven van mijn vrouw en het verlies van verschillende kinderen inspireerde mij eerder tot triestige liederen.

Het lied Maciré gaat over mijn jongste broer. Het zegt aan deze broer om bij ons moeder te blijven: "Ikzelf ben vaak weg, mijn oudste broer is naar Cuba getrokken. Maar jij, mijn broer moet bij haar blijven, je moet ze helpen." *Je chanterai pour toi* is een echt liefdeslied.

Als ik zing, "Serre moi dans tes bras, je chanterai pour toi" (druk mij in jouw armen, ik zal voor je zingen), dan nodigt dat toch uit tot liefde? Alleen wie niet kan liefhebben zal daar onverschillig bij blijven. Wie zo'n lied hoort moet het wel mooi vinden. Zelfs als je een erg oude vrouw ontmoet, ze mag honderd zijn of tachtig en je zingt haar *Serre moi dans tes bras*, dan zal ze dat mooi vinden.

Heb je nog nieuwe projecten?

Er is sinds vorige week een nieuwe cd uit. Mogelijks komt er volgend jaar nog een uit, ik heb voldoende muziekmateriaal, maar zoiets hangt helemaal van mijn manager af. Hij is degene die beslist over het uitbrengen van een nieuwe plaat.

Veel muzikanten zijn 'griot'. Ik las dat jij dat niet bent. Wat is het verschil?

Ik kom uit een adellijke familie. Het was vroeger echt niet gebruikelijk dat de adel musiceerde. Maar dat is nu wel anders. Het wordt nu zelfs aanvaard dat edelvrouwen musiceren. Vroeger waren het enkel griot-vrouwen die zongen en dansten op feesten. Maar het werk van de griots is veel meer dan muziek maken. Als er een misverstand is tussen mensen, dan zal de griot dat probleem helpen oplossen. Huwelijken, doopsels, worden door de griots geregeld. Zij zingen, dansen, maar doen ook van alles daarbuiten. Zij winnen ook geld zonder muziek te spelen.

Boek:

Lieve Joris, *Mali Blues* (uitgeverij Meulenhoff 1996)

Film-dvd (2004) en soundtrack-cd (2002): *Je chanterai pour toi* (zie NFS 98 en 86)

CD's:

2005: *Kongo Magni*

Marabi 46809.2/Harmonia Mundi

1999: *Maciré* Indigo Label Bleu

LBLC 2564/Harmonia Mundi

1996: *Sa golo* Indigo Label Bleu

LBLC 2534/Harmonia Mundi

's Avonds was de zaal helemaal volgelopen. Reeds na het eerste nummer kreeg hij een geweldig applaus. We hoorden muziek die je niet vaak hoort uit één enkele akoestische gitaar, ritmisch begeleid door een percussionist die op een halve kalebas klopt. Met zijn tweeën klonken ze inderdaad als een hele groep. Daarbovenop zong Boubacar met zijn kenmerkende melancholieke, wat nasale stem. De man stond daar te spelen en te zingen als was hij op een feestje. Na zijn tweede nummer, *Maciré*, kreeg hij al een aanhoudend applaus als bij het einde van een optreden. Het leek die grote slanke zwarte man te ontroeren en wat onbeholpen dankte hij, zijn armen in de lucht gooiend als had hij een doelpunt gemaakt. Dat gebaar kwam nog vaak terug die avond. Als zesde nummer zong hij *Je chanterai pour toi*, een mooi, wat naïef liefdeslied, tevens het titellied van de mooie film die over hem werd gemaakt. Het applaus hield nog langer aan dan daarnet. Opnieuw stak hij zijn armen omhoog en zei: "Merci bien, je vous remercie beaucoup, je suis très content." Vanaf dan had hij er duidelijk nog meer zin in en nam hij zelfs het publiek in de maling door met een geveinsde stop een applaus uit te lokken om dan lachend meteen verder te spelen. Wat later stond deze zestiger warempel dansend te spelen en te zingen. Na kushandjes te hebben geworpen naar het publiek was hij ook nog gul met bisnummers. Speelde Boubacar Traoré onbevungen als op een feestje, voor de aanwezigen wás het een groot feest.

